

(2 Hours)

Marks: - 60

Note: 1 Attempt all questions.
2 All questions carry equal marks.

- 1 Trace the evolution of ship-building techniques in India. **15**
OR
Analyze the role of merchant communities in India's maritime tradition.
- 2 Trace the rise of Portuguese power in India. **15**
OR
Write a brief note on Intra-European rivalries in colonial India.
- 3 Mention the contribution of Shivaji Maharaj in creation of Maratha navy. **15**
OR
Review the place of Zamorin of Calicut as an indigenous maritime power.
- 4 Write an essay on the development of Bombay as commercial port. **15**
OR
Assess the impact of foreign commerce on Indian economy.

*****

(2 तास)

गुण : ६०

सूचना : १. सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र. १ भारतातील जहाज-बांधणी तंत्राच्या उत्क्रांतीचा मागोवा घ्या.

१५

किंवा

भारताच्या सागरी परंपरेतील व्यापारी समुदायांच्या भूमिकेचे विश्लेषण करा.

प्र. २ भारतातील पोर्तुगीज सत्तेच्या उदयोचा मागोवा घ्या.

१५

किंवा

वसाहतीक भारतातील युरोपियनांच्या अंतर्गत संघर्षावर एक संक्षिप्त टीप लिहा.

प्र. ३ मराठा नौदलाच्या निर्मितीत शिवाजी महाराजांचे योगदान विशद करा.

१५

किंवा

स्वदेशी सागरी शक्ती म्हणून कालिकतच्या झामोरीनच्या स्थळाचा आढावा घ्या.

प्र. ४ व्यापारी बंदर म्हणून मुंबईच्या विकासावर निबंध लिहा.

१५

किंवा

भारतीय अर्थव्यवस्थेवर परकीय व्यापाराच्या प्रभावाचे मूल्यांकन करा.

*****